

11.6.2008

Dnro 3590/4/06

Ratkaisija: Apulaisoikeusasiamies Petri Jääskeläinen

Esittelijä: Esittelijäneuvos Riitta Länsisyrjä

OSKEYHTIÖIDEN NIMIEN JULKAISEMINEN PRH:N INTERNET-SIVUILLA

1

KANTELU

Kantelija arvostelee kantelukirjelmässään sitä, että Patentti- ja rekisterihallitus (PRH) julkaisi internet-sivuillaan tiedot osakeyhtiöistä, muun muassa X Oy:stä, joiden osalta oli aloitettu osakeyhtiölain 13 luvun 4 §:n 4 kohdan mukainen rekisteristä poistoa koskeva menettely. Kantelijan mielestä tämä leimaa yrityksen ja nämä X Oy:n osalta vanhentuneet tiedot tulivat internetin hakukoneen haussa helposti esille, vaikka yritys ei enää olisikaan poistomenettelyssä. Kantelija kertoi edelleen, että Patentti- ja rekisterihallituksen ylitarkastaja oli ilmoittanut hänelle, että PRH ei poista tietoa internetistä.

3

RATKAISU

3.1

Tapahtumat

Poistomenettely vuonna 2005 osakeyhtiölain 13 luvun 4 §:n 4 kohdan mukaisessa massapoistomenettelyssä eteni seuraavalla tavalla.

25.2. lähetettiin ensimmäiset tilinpäätösasiakirjojen ilmoittamista koskevat kehotuskirjeet

25.3. lähetettiin toiset kehotuskirjeet ja

29.3. kehotukset merkittiin kaupparekisteriin ja kuulutettiin kaupparekisterilehdessä

30.3. kehotukset julkaistiin virallisessa lehdessä

16.6. yhtiöt poistettiin rekisteristä ja tästä kuulutettiin kaupparekisterilehdessä.

X Oy ilmoitti 5.4.2005 tilinpäätösasiakirjat rekisteröitäväksi tilikaudelta 1.1.–31.12.2004. Ilmoitus merkittiin kaupparekisteriin 7.4.2005, jonka vuoksi yhtiö ei enää ollut sen jälkeen mukana poistomenettelyssä eikä sitä siis määrätty selvitystilaan eikä poistettu rekisteristä. Poistomenettelyn edetessä Patentti- ja rekisterihallituksen kotisivuille www.prh.fi laitettiin poistomenettelyä koskevia tiedotteita, joihin liittyivät myös luettelot poistomenettelyssä mukana olevista yhtiöistä. Tiedotteet koskivat seuraavia vaiheita:

1) ensimmäisten kehotuskirjeiden lähettämisen yhteydessä

2) toisten kehotuskirjeiden lähettämisen yhteydessä

3) yhtiön rekisteristä poiston yhteydessä.

Tiedotteissa oli linkki listaan, jossa oli mainittu yhtiöt, jotka vaiheen alkaessa olivat edelleen mukana poistomenettelyssä. Listat yhtiöistä olivat nähtävissä Patentti- ja rekisterihallituksen sivujen ajankohtaista palstan tiedotearkistossa.

Päätöksenantopäivänä listat kaikista menettelyn vaiheista olivat edelleen luettavissa internet-sivuilla. Tämä koski vuotta 2005 sekä sitä ennen ja sen jälkeen toteutettuja massamenettelyjä.

3.2

Asiakirjojen julkisuus

Kaupparekisterilain 1 §:n 4 momentin mukaan kaupparekisteriin tehdyistä merkinnöistä ja siihen kuuluvista rekisteriviranomaisen tai paikallishallintoviranomaisen hallussa olevista asiakirjoista on jokaisella oikeus saada tietoja.

Toinen kehoitus ja yhtiön poistaminen rekisteristä merkitään kaupparekisteriin. X Oy:n tapauksessa yhtiö oli mukana ensimmäisen ja toisen kehoituskirjeen lähettämismenettelyssä ja niitä koskevat tiedot ovat PRH:n internet-sivuilla nähtävissä.

Mitä tulee ensimmäisen kehoituskirjeen julkisuuteen todettakoon, että julkishallinnossa sovelletaan julkisuusperiaatetta, jonka mukaan viranomaisen hallussa olevat tiedot ovat julkisia, jollei toisin ole säädetty. Viranomaisten asiakirjojen julkisuutta määrittelevässä yleislaissa suojataan paitsi liike- ja ammattisalaisuuksia myös muitakin yrityksen taloudelliseen asemaan vaikuttavia tietoja (laki viranomaisten toiminnan julkisuudesta; 621/1999). Julkisuuslain 24 §:n 1 momentin 20 kohdan mukaan salaisia ovat asiakirjat, jotka sisältävät tietoja yksityisestä liike- tai ammattisalaisuudesta, samoin kuin sellaiset asiakirjat, jotka sisältävät tietoja muusta vastaavasta yksityisen elinkeinotoimintaa koskevasta seikasta, jos tiedonantaminen niistä aiheuttaisi elinkeinon harjoittajalle taloudellista vahinkoa, ja kysymys ei ole kuluttajien terveyden tai ympäristön terveyden suojaamiseksi tai toiminnasta haittaa kärsivien valvomiseksi merkityksellisistä tiedoista tai elinkeinonharjoittajan velvollisuuksia ja niiden hoitamista koskevista tiedoista.

Toinen kehoituskirje koskee seikkaa, joka on julkaistu kaupparekisterissä ja ensimmäinen kehoituskirje koskee elinkeinonharjoittajan velvollisuuksia ja niiden hoitamista koskevaa tietoa sekä sisältää sen saman tiedon, joka käy ilmi toisen kehoituksen perusteella julkisesta rekisteristä. Näin ollen kysymyksessä olevat tiedot ovat julkisia.

3.3

Hyvä tiedonhallintatapa

Selvityksen mukaan poistomenettelystä tiedotetaan yhtiöille lähetettävillä kehoituskirjeillä, kaupparekisterimerkinnällä ja Virallisessa lehdessä julkaistavalla kehoituksella. Sillä, että poistomenettelyssä olevien yritysten nimilistat julkaistaan internet-sivuilla, tavoitellaan, kuten muullakin tiedottamisella, PRH:n selvityksen mukaan poistouhan saamista mahdollisimman tehokkaasti yhtiön, sen osakkeenomistajien ja velkojien tietoon. Erityisesti yhtiön osakkeenomistajilta ja velkojilta pyritään saamaan tieto esim. siitä, onko yhtiöllä varoja selvityskulujen kustannuksiin, ottaako joku vastatakseen selvitysmenettelyn kustannuksista tai onko jollakin ehdotuksia yhtiön selvitysmieheksi. Poistomenettelyssä oleminen saattaa olla tarpeellinen tieto myös yhtiön yhteistyökumppaneille.

Viranomaisen tietojenantovelvollisuutta määrittävänä lähtökohtana on perustuslain 22 §:n 1 momentin säännös, jonka mukaan julkisen vallan on turvattava perusoikeuksien, kuten perustuslain 12 §:n 2 momenttiin perustuvan julkisuusperiaatteen, toteutuminen. Osa julkisuuden toteuttamista turvaavista toimista on aktiivisia, kuten tiedottaminen ja hyvän tiedonhallintatavan noudattaminen julkisuusperiaatetta tukevasti.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 18 §:n nojalla viranomaisen tulee hyvän tiedonhallintatavan luomiseksi ja toteuttamiseksi huolehtia asiakirjojen ja tietojärjestelmien sekä niihin sisältyvien tietojen asianmukaisesta saatavuudesta, käytettävyydestä ja suojaamisesta sekä eheydestä ja muusta tietojen laatuun vaikuttavista tekijöistä sekä tässä tarkoituksessa muun muassa suunnitella ja toteuttaa asiakirja- ja tietohallintonsa samoin kuin ylläpitämänsä tietojärjestelmät ja tietojenkäsittelyt niin, että asiakirjojen julkisuus voidaan vaivattomasti toteuttaa ja että asiakirjat ja tietojärjestelmät sekä niihin sisältyvät tiedot arkistoidaan tai hävitetään asianmukaisesti. Asiakirjojen ja tietojärjestelmien sekä niihin sisältyvien tietojen suoja, eheys ja laatu tulee turvata asianmukaisin menettelytavoin ja tietoturvallisuusjärjestelyin ottaen huomioon tietojen merkitys ja käyttötarkoitus.

Viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun asetuksen 8 a §:n mukaan valtion hallintoviranomaisten ja muiden valtion virastojen ja laitosten sekä tuomioistuinten ja muiden lainkäyttöviranomaisten tiedotuksen, julkaisutoiminnan ja muun viestinnän tarkoituksena on toteuttaa avoimuutta sekä tuottaa ja jakaa tietoa, joka luo yksilöille ja yhteisöille edellytyksiä muodostaa mahdollisimman totuudenmukainen kuva viranomaisten toiminnasta, vaikuttaa hallintoviranomaisissa valmisteilla oleviin yleisesti merkittäviin asioihin sekä valvoa omia etujaan ja oikeuksiaan.

Valtionhallinnon viranomaisten viestintää suunniteltaessa ja toteutettaessa on otettava huomioon viestinnän merkitys viranomaiselle säädettyjen tehtävien tehokkaassa hoitamisessa sekä viranomaisen ja kansalais- ja etujärjestöjen välisessä yhteistyössä.

Asetuksen 8 b §:n mukaan valtionhallinnon viranomaisen on sille säädetty tehtävät ja 1 §:ssä tarkoitetut selvitykset huomioon ottaen arvioitava ja suunniteltava toimenpiteet viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain 19 ja 20 §:ssä tarkoitettujen velvoitteiden toteuttamiseksi (*viestintäsuunnitelma*). Hyvää tiedonhallintotapaa on määritelty valtiovarainministeriön työryhmämuistiossa 11/2000. Mielestäni tietojen julkaiseminen PRH:n internet-sivuilla palvelee edellä mainittua viranomaisen velvollisuutta edistää tiedonsaantia sen tehtävistä sekä perusoikeutena turvattun julkisuusperiaatteen toteutumista kattavalla ja helposti saatavalla tavalla.

Hyvän tiedonhallintatavan kannalta voi kuitenkin olla ongelmallista, että tiedot yksittäisten yritysten nimistä, jotka ovat joskus olleet mukana rekisteristä poistamista koskeneissa massamenettelyissä, säilyvät sivustolla määräämättömän ajan. Viranomaisen on hyvän tiedonhallintatavan toteuttamiseksi arvioitava tietojen suoja, eheys ja laatu ottaen huomioon muun muassa tietojen merkitys ja käyttötarkoitus. Näin ollen tietojärjestelmästä tulisi poistaa sellaiset tiedot, joiden merkitys niiden käyttötarkoituksen kannalta on lakannut. PRH:n tulisikin laatia ohjeet päättyneiden poistomenettelyjen yrityskohtaisten tietojen säilytysajoista internet-sivuilta.

Saatan tämän käsityksen PRH:n tietoon.